

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-101

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-101 : FOUNDATIONS OF LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Explain the importance of Reading Habits.
- (b) Explain in brief the role of R.R.R.L.F. in the Development of Public Libraries.
- (c) Enlist different Extensions Services.
- (d) Enumerate different Outreach Programms of Public Libraries.
- (e) Explain the relationship between Library and Society.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Trace the History of Development of Libraries in India.
- (b) Explain Second Law of Library Science.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain the Role of Library in Education.
- (b) Explain how Modern Libraries can Act as Agency of Mass Communication.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-101

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील ठळक अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) वाचनाच्या सवयीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (ब) सार्वजनिक ग्रंथालयांच्या विकासांमध्ये आर.आर.आर.एल.एफ.ची भूमिका थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (क) निरनिराळ्या विस्तारित सेवांची यादी द्या.
- (ड) सार्वजनिक ग्रंथालयांच्या निरनिराळ्या विस्तृत सेवा उद्धृत करा.
- (इ) ग्रंथालये व समाज यामधील संबंध स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) भारतीय ग्रंथालयांच्या विकासाचा इतिहास विशद करा.
- (ब) ग्रंथालयशास्त्राचा दूसरा नियम स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [15]

- (अ) शिक्षणामध्ये ग्रंथालयांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ब) आधुनिक ग्रंथालये ही जनसंप्रेषणाचे प्रतिनिधी म्हणून कशी कार्ये करतात हे स्पष्ट करा.

[4211]-101/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-102

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-102 : LIBRARY ORGANISATION

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Mention any five Book Selection Tools.
- (b) Write functions of GOC.
- (c) Enlist the Columns of Accession Register.
- (d) What is Kardex ?
- (e) Write a note on Dr. Ranganathan's 'Three Crad System'.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain Methods of Acquisition of Periodicals.
- (b) Explain 'Demand Theory' of Book Selection.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is the purpose of Stock Verification ? Discuss in detail various Stock Verification Methods.
- (b) Describe in detail the Browne Charging System.

[4211]-102/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-102

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) ग्रंथ निवडीच्या कोणत्याही पाच साधनांची नावे सांगा.
- (ब) गुड ऑफिस्रेस कमिटीची (GOC) कार्ये लिहा.
- (क) दाखल नोंदवहीच्या रकान्यांची यादी द्या.
- (ड) कार्डेक्स म्हणजे काय ?
- (इ) डॉ. रंगनाथन यांच्या 'तीन कार्ड पद्धती'वर टीप लिहा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) नियतकालिके उपार्जित करण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथ निवडीचा 'मागणी सिद्धांत' स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [15]

- (अ) ग्रंथसंग्रह मोजणीचा उद्देश कोणता ? ग्रंथसंग्रह मोजणीच्या विविध पद्धतींची सविस्तर चर्चा करा.
- (ब) ब्राऊन देवघेव पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-103

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-103 : REFERENCE SERVICE

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Explain Concept of Referral Service.
- (b) Explain any one definition of Reference Service.
- (c) State the need of Reference Service in a Modern Library.
- (d) Describe in brief the Information Search Technique.
- (e) Explain in brief the nature of Reference Service in a School Library.

Q.2) Answer the following in about 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain Qualities of a Reference Librarian.
- (b) What is mean by Reference Question ? Discuss its types.

Q.3) Answer the following in about 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain the nature of Reference Service in an University Library.
- (b) What is meant by Reference Interview ? State its need and describe its technique.

[4211]-103/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-103

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी सुमारे ५० शब्दांत लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) रेफरल (Referral) सेवेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ब) संदर्भ सेवेची कोणतीही एक व्याख्या स्पष्ट करा.
- (क) आधुनिक ग्रंथालयातील संदर्भ सेवेची आवश्यकता विशद करा.
- (ड) माहिती शोध तंत्राचे थोडक्यात वर्णन करा.
- (इ) शालेय ग्रंथालयातील संदर्भ सेवेचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) संदर्भ ग्रंथपालाचे गुण विशद करा.
- (ब) संदर्भ प्रश्न म्हणजे काय ते सांगून संदर्भ प्रश्नांच्या प्रकारांची चर्चा करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [15]

- (अ) विद्यापीठ ग्रंथालयातील संदर्भ सेवेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ब) संदर्भ मुलाखत म्हणजे काय ? संदर्भ मुलाखतीची आवश्यकता सांगून तिच्या तंत्राचे वर्णन करा.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4211]-104

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-104 : INFORMATION SCIENCE

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers the following in about 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Write down the characteristic of Human and Institutional Information Sources.
- (b) Define the term 'Patent'.
- (c) State the advantages of Electronic Information Sources.
- (d) Enumerate the methods for Assessment of Information Need of the Researcher.
- (e) Enlist the sources covered under the Tertiary Sources of Information.

Q.2) Answer the following in about 100 words : (Any One) [10]

- (a) What is meant by Information Transfer Chain ? Discuss in detail the barrier in the free flow of Information Coming under Documentary Mode.
- (b) Explain in detail various Approaches to Information.

[4211]-104

1

[P.T.O.]

Q.3) Answer the following in about 300 words : (**Any One**) **[15]**

- (a) What are Primary Sources of Information ? Explain their importance with suitable examples.
  - (b) What is meant by Documentation ? Explain its need in the Modern Library.
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4211]-104

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) मानवी व संस्थात्मक माहिती साधनांची वैशिष्टे लिहा.
- (ब) पेटंट संज्ञेची व्याख्या द्या.
- (क) इलेक्ट्रॉनिक माहिती साधनांचे फायदे नमूद करा.
- (ड) संशोधकांच्या माहितीच्या गरजा जाणून घेण्याच्या विविध पद्धती उद्धृती करा.
- (इ) तृतीयक माहिती साधनांतर्गत येणारे माहिती साधने लिहा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) माहितीचे संप्रेषण म्हणजे काय ? माहिती संप्रेषणातील लिखित मार्गात येणारे अडथळे यांची चर्चा करा.
- (ब) माहितीचे दृष्टिकोन सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक)

[15]

(अ) प्राथमिक माहितीचे साधन म्हणजे काय ? त्यांचे महत्त्व सोदाहरण स्पष्ट करा.

(ब) प्रलेखन म्हणजे काय ? आधुनिक ग्रंथालयात प्रलेखनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-105

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-105 : KNOWLEDGE ORGANISATION (THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What is meant by Compound Subject ?
- (b) Write a note on Generalia Class.
- (c) Compare Inductive Logic and Deductive Logic.
- (d) Write a note on Call Number and its structure.
- (e) Mention the purpose of Book Classification.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain the Structure of Main Classes in D.D.C.
- (b) What is Notation ? Explain the qualities of a Good Notational System.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Describe different modes of Formation of Subjects.
- (b) Differentiate between Knowledge Classification and Book Classification.

[4211]-105/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-105

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) संयुक्त विषय म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- (ब) 'संकिर्ण वर्ग' ह्यावर टीप लिहा.
- (क) आगम तर्कशास्त्र व निगम तर्कशास्त्र याची तुलना करा.
- (ड) मागणी अंक व त्याचे घटक ह्यावर टीप लिहा.
- (इ) ग्रंथवर्गीकरणाचा उद्देश विशद करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) दशांश वर्गीकरण पद्धतीतील मुख्य वर्गाचा आराखडा स्पष्ट करा.
- (ब) चिन्हांकन म्हणजे काय ? चांगल्या चिन्हांकनाचे गुणधर्म स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [15]

- (अ) विषय निर्मितीच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- (ब) ज्ञानवर्गीकरण व ग्रंथवर्गीकरण ह्यातील फरक स्पष्ट करा.

[4211]-105/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4211]-106

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-106 : DOCUMENT DESCRIPTION - A (THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers the following in about 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Give the functions of a Library Catalogue as stated by C.A. Cutter.
- (b) Explain the importance of Author of a Book in Cataloguing.
- (c) Write a note on Class Index Entry.
- (d) Enumerate different Categories of Inner Forms of a Library Catalogue.
- (e) State the advantages of Computerized Catalogue.

Q.2) Answer the following in about 100 words : (Any One) [10]

- (a) Bring out the differences between Classified Catalogue and Dictionary Catalogue.
- (b) What are the difference between Library Catalogue and a Bibliography ?

Q.3) Answer the following in about 300 words : **(Any One)** **[15]**

- (a) Describe the different Parts of a Book and explain their importance in Cataloguing.
  - (b) State the different Physical Forms of a Library Catalogue and describe the advantages and disadvantages of Book Form and Sheet Form of Catalogue.
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4211]-106

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) सी.ए. कटर यांनी सांगितलेल्या ग्रंथालय तालिकेची कार्ये सांगा.
- (ब) ग्रंथातील लेखकाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (क) वर्गदर्शक नोंद यावर टीप लिहा.
- (ड) अंतर्गत तालिकेचे विविध प्रकारांची यादी द्या.
- (इ) संगणीकृत तालिकेचे फायदे सांगा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) वर्गीकृत तालिका व विभाजित तालिका यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथालय तालिका व ग्रंथसूची यामधील फरक काय ते लिहा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक)

[15]

- (अ) पुस्तकाचे कोणकोणते भाग आहेत ते सांगून तालिकेमधील त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- (ब) बाह्यस्वरूपानुसार होणारे ग्रंथालय तालिकेचे विविध प्रकार सांगून ग्रंथरूप तालिका व चिड्डीरूप तालिकेचे फायदे व तोटे याचे सविस्तर वर्णन करा.
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4211]-107

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-107 : INFORMATION TECHNOLOGY : BASICS (THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Differentiate between RAM and ROM.
- (b) Write a note on Third Generation of Computer.
- (c) State basic features of MS-WORD.
- (d) What is Application Softwares ? Name any four Application Softwares.
- (e) State the characteristics of Fifty Generation of Computers.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) What is an Operating System ? Describe in detail the features of LINUX Operating System.
- (b) What is Library Network ? Explain different types of Library Networks with examples.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Differentiate between Internet and Intranet. Explain how Internet is useful in Library and Information Centres ?
  - (b) State the advantages of Library Computerization and explain how computers can be used in Circulation Section.
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4211]-107

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) रॅम आणि रॉम मधील फरक सांगा.
- (ब) संगणकाच्या तिसऱ्या पिढीवर टीप लिहा.
- (क) एम.एस.-वर्डची मूलभूत वैशिष्ट्ये सांगा.
- (ड) ॲप्लिकेशन आज्ञावली म्हणजे काय ? कोणत्याही चार ॲप्लिकेशन आज्ञावलीची नावे सांगा.
- (इ) पाचव्या पिढीच्या संगणकाचे गुणधर्म सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक)

[10]

- (अ) ॲपरेटिंग सिस्टम (Operating System) म्हणजे काय ? लिनक्स (LINUX) ॲपरेटिंग सिस्टमच्या वैशिष्ट्यांची सखोल चर्चा करा.
- (ब) ग्रंथालय जाळे म्हणजे काय ? ग्रंथालय जाळ्यांचे विविध प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.

[4211]-107

3

P.T.O.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक)

[15]

- (अ) इंटरनेट आणि इंट्रानेट मधील फरक सांगा. ग्रंथालय आणि माहिती केंद्रामध्ये इंटरनेट कसे उपयोगी राहिल ते स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथालय संगणीकरणाचे फायदे सांगून ग्रंथ देवघेव विभागामध्ये संगणकाचा उपयोग कसा करता येईल ते स्पष्ट करा.
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-201

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-201 : LIBRARY SYSTEMS

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) State the functions of University Libraries.
- (b) State any five principles of Library Legislation.
- (c) What is Copyright Act ?
- (d) State the functions of Special Libraries.
- (e) Explain the advantages of Resource Sharing.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Describe the salient features of Maharashtra State Public Libraries Act, 1967.
- (b) Explain the objectives, functions and programmes of IASLIC.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain Concept of Resource Sharing and its forms.
- (b) Describe the nature of Services of Research Libraries.

[4211]-201/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-201

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) विद्यापीठीय ग्रंथालयांची कार्ये विशद करा.
- (ब) ग्रंथालय कायद्याची कोणतीही पाच तत्त्वे नमूद करा.
- (क) कॉपीराइट कायदा म्हणजे काय ?
- (ड) विशेष ग्रंथालयाची कार्ये सांगा.
- (इ) साधनांच्या वाटणीचे फायदे स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) महाराष्ट्र राज्य सार्वजनिक ग्रंथालय कायदा, १९६७ची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ब) आयस्लिक (IASLIC) ध्येये, कार्ये व कार्यक्रम स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [15]

- (अ) साधनांची वाटणी ही संकल्पना व त्याची निरनिराळी स्वरूपे (Forms) स्पष्ट करा.
- (ब) संशोधन ग्रंथालयांच्या सेवेच्या स्वरूपाचे वर्णन करा.

[4211]-201/2

Seat No.	
----------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-202

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-202 : LIBRARY MANAGEMENT

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Explain the need for Library Rules.
- (b) What do you mean by Reporting ?
- (c) Give the functions of Library Committee of a University Library.
- (d) State the purpose and objectives behind Binding a Book.
- (e) Explain Concept of Human Resource Management.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain in detail the Principles of Scientific Management.
- (b) What is Library Budget and describe various components of Budget.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) State the importance of Annual Report and explain various components to be added in an Annual Report.
- (b) Define Management and explain in detail various functions of Management.

[4211]-202/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-202

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) ग्रंथालय नियमांची आवश्यकता सांगा.
- (ब) अहवाल सादरीकरण (Reporting) म्हणजे काय ?
- (क) विद्यापीठ ग्रंथालयाच्या ग्रंथालय समितीची कार्ये सांगा.
- (ड) ग्रंथ बांधणीचे हेतू आणि उद्दिष्ट्ये सांगा.
- (इ) मानवी साधन संपत्ती व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) शास्त्रीय व्यवस्थापनाची सूत्रे सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथालय अर्थसंकल्प म्हणजे काय ते सांगून त्याच्या विविध घटकांचे वर्णन करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [15]

- (अ) वार्षिक अहवालाचे महत्त्व नमूद करून वार्षिक अहवालात समाविष्ट करण्याचे विविध घटक स्पष्ट करा.
- (ब) व्यवस्थापनाची व्याख्या सांगून व्यवस्थापनाच्या विविध कार्यांची सखोल चर्चा करा.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4211]-203

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-203 : REFERENCE SOURCES

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Define Subject Bibliography and state its usages.
- (b) Write note on Yearbooks and Almanacs.
- (c) Discuss the features of Electronic Reference Sources.
- (d) Bring out the difference between Universities Handbook and the World of Learning.
- (e) Explain what is meant by a Reference Book ?

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Define Bibliography and state its role in Bibliographic Control.
- (b) What is mean by User Education ? Discuss the methods useful in User Education.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Define Dictionary and describe its various types with examples.
  - (b) Discuss the criteria for evaluation of Reference Sources.
-

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4211]-203

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) विषय ग्रंथसूचीची व्याख्या देऊन तीचे उपयोग सांगा.
- (ब) वार्षिके आणि अलमनॅकवर टीप लिहा.
- (क) इलेक्ट्रॉनिक संदर्भ साधनांच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (ड) युनिव्हर्सिटीज हॅन्डबुक आणि द वर्ल्ड ऑफ लर्निंग यातील फरक स्पष्ट करा.
- (इ) संदर्भ ग्रंथ म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) ग्रंथसूचीची व्याख्या देऊन तीचे सूचीय नियंत्रणातील भूमिका विशद करा.
- (ब) उपभोक्ता प्रशिक्षण म्हणजे काय ? उपभोक्ता प्रशिक्षणासाठी उपयुक्त ठरणाऱ्या पद्धतीची चर्चा करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

(अ) शब्दकोशाची व्याख्या देऊन त्याच्या विविध प्रकारांचे सोदाहरण वर्णन करा.

(ब) संदर्भ ग्रंथांच्या मूल्यमापनाच्या निकषांची चर्चा करा.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-204

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-204 : DOCUMENTATION TECHNIQUES AND SERVICES

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Write note on Social Science Citation Index.
- (b) Write objective of INIS.
- (c) Explain need of Micrographic Services in Libraries.
- (d) Explain meaning of 'Information Storage and Retrieval'.
- (e) State features of UNITERM Indexing.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) What is meant by Post-co-ordinate Indexing System ? Explain its features with examples.
- (b) What are the services provided by NISCAIR ? Explain.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is meant by SDI ? Explain various steps involved in providing SDI.
- (b) What are the objectives behind establishment of International Information System ? Explain advantages of such a system to participant countries.

[4211]-204/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-204

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) सोशल सायन्स सायटेशन इंडेक्सवर टीप लिहा.
- (ब) 'इनिस' (INIS)ची उद्दिष्टे लिहा.
- (क) सूक्ष्मरूप प्रलेखांची (Micrographic Forms) ग्रंथालयात आवश्यकता स्पष्ट करा.
- (ड) माहिती संग्रहण व प्रतिप्राप्तीचा अर्थ स्पष्ट करा.
- (इ) युनिटर्म (UNITERM) निर्देशन पद्धतीची वैशिष्ट्ये नमूद करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) पश्चात समन्वय निर्देशन पद्धती म्हणजे काय ? त्याचे वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (ब) 'निस्केअर' (NISCAIR) द्वारा कोणत्या सेवा दिल्या जातात ? स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [15]

- (अ) 'निवडक माहिती प्रसारण सेवा' (SDI) म्हणजे काय ? निवडक माहिती प्रसारण सेवा देण्यातील विविध पायऱ्या स्पष्ट करा.
- (ब) आंतरराष्ट्रीय माहिती प्रणाली स्थापन करण्यामागील उद्दिष्टे कोणती ? अशा पद्धतीचे सहभागी देशांना कोणते फायदे होतात ते स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-205

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-205 : KNOWLEDGE ORGANISATION – B (THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Write a note on Fundamental Category 'Matter'.
- (b) State any five differences between Freely Faceted and Enumerative Scheme of Classification.
- (c) What are Rounds and Levels ?
- (d) What is meant by Systems and Specials in Colon Classification ?
- (e) Write a brief Biography of Dr. S. R. Ranganathan.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain salient features of DDC.
- (b) Write with examples a note on Canons for Notation.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain the Analytico - Synthetic Nature of UDC with the help of Common and Special Auxiliaries.
- (b) Explain Contributions of CRG, ISKO and FID-CR in Classification Research.

[4211]-205/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-205

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) मूलभूत 'वस्तू' पैलूवर टीप लिहा.
- (ब) परिगणनात्मक व विश्लेषण-संश्लेषणात्मक वर्गीकरण पद्धतीतील कोणतेही पाच फरक सांगा.
- (क) फेरे आणि पातळ्या म्हणजे काय ?
- (ड) कोलन वर्गीकरणातील सिस्टिम्स व स्पेशियल्स म्हणजे काय ?
- (इ) डॉ. एस. आर. रंगनाथन ह्यांची चरित्रात्मक माहिती थोडक्यात लिहा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) दशांश वर्गीकरणाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (ब) चिन्हांकनाच्या सूत्रांवर उदाहरणांसह टीप लिहा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [15]

- (अ) सामान्य व विशेष साहाय्यकारी तक्त्यांच्या आधारे यु.डी.सी.चे विश्लेषण-संश्लेषणात्मक स्वरूप स्पष्ट करा.
- (ब) वर्गीकरणाच्या संशोधनातील सी.आर.जी. (CRG), आय.एस.के.ओ. (ISKO) व एफ.आय.डी.-सी.आर. (FID-CR) ह्या संस्थांचे योगदान स्पष्ट करा.

[4211]-205/2

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-206

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2012

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

BL-206 : DOCUMENT DESCRIPTION - B (THEORY)

(2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Explain how Cataloguing of Non-print Material is different than Cataloguing of Print Material.
- (b) State the advantages of Union Catalogue.
- (c) Write a note on CCF.
- (d) Explain Uniform Title with examples.
- (e) Mention the purposes of Subject Cataloguing.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) What is Canon Of Sought Headings ? Discuss the applications of it in Cataloguing.
- (b) Explain the features of Library of Congress Subject Headings List.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is ISBD ? Discuss how it is helpful in the Cataloguing for Description of Documents.
- (b) Discuss in brief the Catalogue Codes developed in 20th Century.

[4211]-206/1

Seat No.	
-------------	--

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[4211]-206

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) प्रत्येकी ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) ग्रंथत्तेतर तालिकीकरण हे ग्रंथ तालिकीकरणापेक्षा भिन्न कसे ते स्पष्ट करा.
- (ब) संयुक्त तालिकेचे फायदे सांगा.
- (क) सी.सी.एफ. वर टीप लिहा.
- (ड) युनिफॉर्म ग्रंथनाम सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (इ) विषय तालिकीकरणाचे हेतू नमूद करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) कॅनन ऑफ सॉट हेडिंग म्हणजे काय ते सांगून त्याच्या तालिकीकरणातील उपयोजनाची चर्चा करा.
- (ब) लायब्ररी ऑफ काँग्रेस विषय शीर्षकांच्या यादीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [15]

- (अ) आय.एस.बी.डी. म्हणजे काय ते सांगून तालिकीकरण प्रक्रियेत प्रलेखांचे वर्णन करण्यास आय.एस.बी.डी. कसे उपयोगी ठरते याची चर्चा करा.
- (ब) विसाव्या शतकातील विकसित झालेल्या तालिका संहितांची थोडक्यात चर्चा करा.

[4211]-206/2